

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Markusen 5

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 23 Stockholm den 5 Juni 1913 6:e årg.

<p>Prenumerationspris: 1/2 år... kr. 4: 50 1/2 år... kr. 2: 50 3/4 " " " 3: 50 1/4 " " " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.</p>	<p>Redaktion: Klarabergsgatan 48, två tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. Utgifningstid hvarje torsdag.</p>	<p>Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: kl. 11-12. Sthlm 1913, F. Englunds Boktr.</p>	<p>Expedition och Annonskontor: Klarabergsgatan 48, två tr. Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.</p>	<p>Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: - Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.</p>
--	---	--	--	---

Fredrika-Bremer-Förbundets verksamhet under år 1912.

Fredrika-Bremer-Förbundets årsmöte står för dörren, och redogörelsen för arbetsåret 1912, det 28:de året af förbundets verksamhet, är nu utarbetad och färdig att föreläggas förbundsmedlemmarna.

Under år 1912 har förbundet med intresse följt och gjort uttalanden i de tre stora lagförslagsfrågor, hvilka nära berört kvinnans ekonomiska och sociala ställning, nämligen om äktenskapslagstiftningen, moderskapsförsäkringen och ålderdomsförsäkringen.

Med anledning af den pågående revideringen af äktenskapslagstiftningen har förbundet tillställt lagberedningen en skrifvelse med hemställan om, att vid omrevideringen af äktenskapslagen lagberedningen måtte så affatta sitt förslag, att kvinnornas kraf på målsmansskapets upphäfvande och den gifta kvinnans beredande af full likställighet med mannen såväl inom hemmet och gent emot barnen som i förmögenhetsrättsligt afseende måtte vinna beaktande.

Förbundet hade med tillfredsställelse hälsat statens ingripande för att genom lag om moderskapsförsäkring bereda understöd åt obemedlade mödrar, men då den kungl. kommitténs förslag afgafs, motsvarade det ju icke de förhoppningar, som ställts på detsamma. Förbundet ansåg, att det framlagda förslaget i såväl arbeterskans som släktets och samhällets intressen måste revideras och en del brister ur etisk-social synpunkt afhjälpas. Förbundet ingick därför till Kungl. Maj:t med en skrifvelse, däri des-

sa brister framhöllos och som utmynnade i en hemställan, att moderskapsförsäkringen måtte kombineras med en allmän sjukförsäkring. De många uttalanden i samma riktning, hvilka från olika håll framställdes mot förslaget, gjorde ju som bekant också, att det icke i den ursprungliga formen gick igenom.

Då i november 1912 ålderdomsförsäkringskommitténs länge motsedda förslag till allmän pensionsförsäkring förelåg och detta, på grund af den olikhetsprincip i beräkningen af pensionen för män och kvinnor, som i förslaget följts, genast väckte stark opposition från kvinnohåll, beslöt förbundet verka för att pensionerna utjämnades till lika belopp för män och kvinnor, då genom verkställda uträkningar en medelsiffra redan var funnen. För att nå detta ändamål ville förbundet dels söka bearbeta den allmänna opinionen, dels påverka de myndigheter, hvilka fått förslaget till sig remitteradt. En i Dagny införd artikel i frågan särtrycktes i broschyrform och utsändes till Kungl. Maj:ts befallningshafvande, stadsfullmäktiges ordförande samt kommunalnämndernas ordförande i hela riket, tillika med en omslagsskrifvelse från förbundet, däri förslagets oegentligheter ur kvinnosynpunkt påvisades, med anhållan att vederbörande myndigheter ville öfverväga i hvad mån de i broschyren främställda synpunkterna kunde i deras svarsskrifvelser upptagas som berättigade. Förbundet beslöt äfven att längre fram ingå med en skrifvelse till regeringen med be-

gäran om ändring i önskad riktning af förslaget. Denna skrivelse ingafs till regeringen i början af år 1913.

I afsikt att samla kvinno föreningarna till gemensam aktion i frågan inbjöd förbundet representanter för ett tiotal kvinnosammanslutningar i Stockholm till ett möte å förbundsbyrån den 12 december 1912, där inledningsföredrag höllos, hvilka skärskådade pensionsförslaget såväl ur kvinno- som fattigvårdssynpunkt. Beslut fattades, att ett offentligt protestmöte mot ofvannämnda lagförslag i hvad angår kvinnornas ställning skulle anordnas på nyåret och att under mellantiden de olika kvinno föreningarna skulle anordna möten af mera enskild natur för att sätta sina respektive medlemmar in i förslagens innebörd.

Det offentliga protestmötet, hvartill förbundet jämte fjorton andra kvinno föreningar inbjöd, kom till stånd den 23 januari 1913 och upprepades på grund af den stora tillslutningen den 25 samma månad. Vid båda mötena antogs enhälligt en resolution, hvori protesterades mot kommitterades förslag om lägre pensioner och pensionstillägg för kvinnor och uttalades att en obligatorisk folkförsäkring endast bör byggas på principen om hel och full solidaritet mellan samtliga försäkrade.

Förbundet har äfven under år 1912 fått uppbära ett kommunalt anslag å 300 kr. för anordnande af föreläsningar i praktiska ämnen, och i likhet med föregående år ha under vintern 1912—1913 föreläsningsserier vid två af Stockholms folkskolor anordnats. Dessa föreläsningar omfattas alltjämt med stort intresse af skolbarrens föräldrar, för hvilka de äro afsedda.

Den afdelning af förbundets verksamhet som afser att med studie- och förlagslån understödja arbetande kvinnor har såsom förut anlitats, och ha 8 nya lån å tillsammans 3,050 kr. beviljats. Å äldre lån har inbetalts kr. 5,057:74; summan af från förbundets fonder för nämnda ändamål utelöpande lån utgjorde vid årets slut kr. 19,405 mot kr. 21,412:74 vid förra årets slut.

Till förbundsbyrån ha ingått talrika förfrågningar angående kvinnorörelsen i in- och utlandet. Uppllysningar ha bl. a. lämnats rörande gift kvinnas deklaration och kommunala rättigheter, äktenskapslagstiftningen, kommunallagarna, lagförslagen rörande moderskapsförsäkring och folkpensionering, om upprättande af testamenten, om kvinnosammanslutningar inom olika yrken, litteratur för föredrag på skilda sociala områden. Dessutom har byrån i stor utsträckning besvarat muntliga och skriftliga förfrågningar om utbildningsmöjligheter och lönevillkor på olika arbetsområden för kvinnor.

Det har länge varit ett önskemål för byrån att få en rymligare och ljusare lokal än den gamla i Drottninggatan 54, där byrån sedan 20 år varit bofast. En våning, som uppfyllde krafven på utrymme och trefnad, fann byrån i Klarabergsgatan 48, 2 tr. upp, och inflyttade dit den 1 oktober med sina hyresgäster, Dagny och Svenska sjuksköterskornas allmänna pensionsförening. Byrån disponerar för egen räkning tre rum. Byrålokalen invigdes den 31 okt. med en fest, hvilken tillika var afsedd som en hyllning åt fröken Mathilda Silow vid

hennes tjugofemårsjubileum såsom stipendieinstitutionens sekreterare.

Från förbundets stipendiefonder ha under året utbetalts stipendier till 27 personer med sammanlagdt 9,432 kr. Stipendieinstitutionen har under 1912 firat sitt tjugofemårsjubileum och för det energiska och uppoffrande arbete på många händer, som möjliggjort institutionens rika och lyckobringande verksamhet, har förbundet hemburit sitt hjärtliga tack, och detta har särskildt riktat sig till fröken Mathilda Silow, som ända sedan institutionens skapande varit dess sekreterare.

De föreläsningar rörande "gift kvinnas rättsliga ställning", som på initiativ af Fredrika-Bremer-Förbundets kommitté för lagfrågor hållits, afslutades våren 1912. De sista höllos i Göteborg, Falun och på Folkets hus i Stockholm. Från de af kommittén under 1912 och 1913 anordnade mötena förelågo så många resolutioner rörande kvinnornas önskemål angående reformer inom äktenskapslagstiftningen, att kommittén ansåg sig kunna hemställa till förbundet, att desamma skulle öfverlämnas till lagberedningen såsom uttryck för hvad de svenska kvinnorna önska.

Tidningen Hemtrefnad har, liksom de föregående åren, utgifvits af Fredrika-Bremer-Förbundet och har det alltjämt varit dess mål att mot en låg afgift (kr. 1:60 per år) bjuda sina prenumeranter en god, bildande och underhållande läsning.

Vid Fredrika-Bremer-Förbundets sjuksköterskebyrå i Stockholm voro vid 1912 års slut inskrifna 239 sköterskor, däraf 92 privatsköterskor och 147 med fast anställning. Antalet sjukbud har varit 1,256 (mot 1,132 föregående år). Anställning har förmedlats i 657 fall (mot 634 föregående år), hvaraf 33 fasta platser, för hvilka sammanlagda lönebeloppet uppgår till kr. 19,100:— (mot 42 platser med ett sammanlagdt lönebelopp af kr. 24,150:— föregående år). Antalet arbetsdagar har varit 20,458 (mot 20,335 föregående år). Den för tillfälliga sjukbesök disponibla sjuksköterskan har under året gjort 381 sjukbesök (mot 119 föregående år), tjänstgjort 48 hela dagar (mot 89 föregående år) samt vakat 73 nätter (mot 55 föregående år).

Samkväm för sjuksköterskorna ha ägt rum i byråns lokal andra onsdagen under månaderna jan.—maj och okt.—dec.

Hösten 1912 hade sjuksköterskebyråns verksamhet i 10 år pågått i sin nuvarande form. Med anledning häraf anordnades den 16 okt. en festlighet i byråns lokal, Tunnelgatan 25, vid hvilken medlemmar af Fredrika-Bremer-Förbundets styrelse och sjukvårdskommittén jämte ett stort antal sköterskor voro närvarande.

Vid Fredrika-Bremer-Förbundets sjuksköterskebyrå i Göteborg har under året högsta antalet sjuksköterskor varit 194 mot 179 föregående år. Häraf äro fast anställda 78 och i privat sjukvård 116. Under året afgångna äro 11, däraf 6 för ingående af äktenskap. Öfverflyttade till Stockholmsbyrån 2. Förmedling af fasta platser ha varit 17 mot 14 föregående år. Privatsköterskornas arbetsdagar ha varit 26,065 mot

22,864 föregående år. Poliklinikköterskans besök 1,947 mot 1,276. De båda Caritassystrarna ha äfven i år kunnat fortsätta sin verksamhet, den ena genom årsbidrag, den andra genom frivilliga gåfvor, och ha de under året gjort 6,003 sjukbesök i medellösa hem.

Samkväm ha som vanligt anordnats i sjuksköterskehernet under månaderna jan.—maj och okt.—dec., och ha de varit talrikt besökta.

Fredrika-Bremer-Förbundets sjukkassa hade vid 1912 års slut 309 medlemmar. Under året har utdelats som sjukhjälp till 73 personer för tillsammans 2,912 sjukdagar ett sammanlagdt belopp af kr. 4,389.

Rörande förbundskretsarnas verksamhet må anföras:

Malmökretsen anordnade under 1912 sex kretsmöten med föredrag och diskussioner af allmänt och socialt intresse. Jämte F. K. P. R. och Hvita bandet i Malmö hade förbundskretsen till den 13 november sammankallat ett offentligt möte för eventuellt uppställande af kvinnliga stadsfullmäktigekandidater. Efter ett föredrag af d:r Valfrid Palmgren Munch-Petersen öfver ämnet "Kvinnorna och kommunalförvaltningen" afhandlade mötet kvinnornas ställning vid de stundande valen. Som emellertid frågan efter mötets utlysande kommit i ett annat läge därigenom att både det borgerliga och det frisinnade partiet förklarar sig ämna uppställa kvinnliga kandidater — hvilka också blefvo invalda — beslöt mötet uttala sig för, att kvinnorna i lojalitet mot sina resp. partier röstade med dessa.

Inom förbundskretsen i Lund ha likaledes åtskilliga föreläsningar och diskussioner i olika spörsmål ägt rum. Äfven i Lund ävågabragtes gemensamt med F. K. P. R. ett offentligt kvinnomöte för öfverläggning rörande kvinnornas deltagande i stadsfullmäktigevalen.

Vid Hälsingborgskretsens årsmöte hölls föredrag om textilkonstens historia med skioptikonbilder; därjämte hade i samband med årsmötet anordnats en utställning af handarbetade saker från våra far- och mormödrars tid, hvilken utställning rönt stort intresse.

På inbjudan af kretsen hölls förbundets årsmöte i Hälsingborg den 14 och 15 juni.

I Linköping har förbundskretsens verksamhet äfven detta år gällt vidmakthållandet af ungdomsklubben A. T., hvars medlemmar i olika grupper samlats en à två kvällar i veckan till sällskaplig samvaro under arbete, läsning, sång, lek. En serie föredrag om födoämnenas näringsvärde har hållits och omfattats med lifligt intresse.

Arvikakretsens främsta intresse har alltjämt varit barnkrubban, nu inrymd i egen fastighet, som under den gångna sommaren om- och påbyggdes.

Fredrika-Bremer-Förbundets Strängnäkrets har under 1912 afslutat insamlingen för Södermanlands andra yrkes- och studiestipendium för kvinnor. Tillsammans med rösträttsföreningen har kretsen under årets lopp anordnat tvenne studiecirklar.

På skilda platser i landsorten ha 33 ombud verkat i förbundets intresse.

A. L. B.

Ungsvenska Förbundet om F. K. P. R.

På begäran beredes plats för nedanstående. Att artikelförfattarinnans inlägg i striden kommer så sent, beror på att hennes eget partis tidningar vägrat intaga detsamma.

Det har i dessa dagar i tidningar och på möten mellan Ungsvenska Förbundet och Föreningen för kvinnans politiska rösträtt förts en strid, som kommit många kvinnor att skämmas för det parti, som de genom sina politiska åsikter tillhöra. Det kännes som en skam att vara högerkvinna, när unghögern, den som skall gå främst i kampen för sitt partis fosterländska syften, ser så trångt på sitt värf, att den anser det som en plikt mot fosterlandet att draga i härad mot kvinnans rösträtt och dess anhängare.

På U. S. F:s så omdebatterade protestmöte förekommo högräfvande uttalanden om en nationell renässans, där kvinnans rösträtt vore att betrakta som en "snyltgäst". Är U. S. F. ett uttryck för denna renässans, ja då må vi be att vårt land blir bevaradt för densamma, ty den nationella renässans, som tar sig uttryck i högräfvande ord och stora later, den har vårt land ingen användning för.

Vet U. S. F. egentligen, hvad kampen för kvinnans rösträtt är? Det är en rörelse, som sakta och säkert under årtal vuxit sig fram ur ädla kvinnors längtan att få tjäna sitt land. De ha fått ögonen öppna för djupa missförhållanden, de ha velat hjälpa och förbättra, men förgäfvets ha de så ofta sökt göra sina röster hörda. Är det underligt då, att de nu kräfva sin rösträtt? Det är deras lands väl, som ytterst är målet, och om något är nationellt, så är det denna kvinnornas vaknande ansvarskänsla mot sitt land. Må männen ogilla deras stridssätt, må de protestera, om de vilja, men må de göra det värdigt, genom att i handling visa kvinnan, att hennes ingripande i det offentliga lifvet ej är af nöden.

U. S. F. ser i kvinnans rösträtt en öfverhängande fara för fosterlandet, hvarför U. S. F. finner sig förelåtet att offentligt stiga upp och uttala sin förkrossande dom öfver densamma. Hvad är egentligen målet för U. S. F:s verksamhet, och kan det icke upptäcka några större samhällsfaror att kämpa emot? U. S. F. vill föra högers fana framåt, och det tror sig göra det genom att anfälla en rörelse, som inom sig räknar kvinnor af alla partier.

Förstår inte U. S. F. att dess uppträdande endast är en ny anledning för rösträttsintresserade kvinnor att sluta sig till liberalernas led och ett välkommet vapen i de liberales hand i striden mot högern? Hvarför inte i stället vända sina krafter till kamp mot verkliga, påtagliga missförhållanden i vårt land? Fruktarna af kvinnans rösträtt för vårt land ligga i framtidens sköte, om dem kan ingen döma, allra minst U. S. F., men frukterna af spritmissbruk, kunskapsbrist, försvarsolust och fosterlandsförrakt, de ligga i öppen dag, på dem såsom samhällsöndt kan ingen tvifla. Där må ett ung-

svenskt förbund stiga upp och höja sin röst, där må de unga med de ungas rätt högljudt slunga ut sitt: Vi protestera.

Det är sorgligt att vara ung och behöfva skämmas för ungdomen, det är sorgligt att tillhöra högern och behöfva skämmas för sitt parti, men allra sorgligast är att vara svensk och se sitt land äga så litet mogen och målmedveten ungdom.

Ung högerkvinna
ej medlem af F. K. P. R.

Fredrika-Bremer-Förbundets årsmöte.

Fredrika-Bremer-Förbundet anordnar innevarande år sitt årsmöte i Stockholm. Mötesdagarna bli den 13 och 14 juni.

Första dagens förmiddag upptages af de egentliga årsmötesförhandlingarna, som äga rum å förbundets lokal Klarabergsgatan 48 med början kl. 11 f. m. Samma dag på kvällen hålles offentligt möte å K. F. U. K:s stora sal, Brunngatan 3, med diskussion om Skyddslagstiftning för fabriksarbeterskor. Till inledare vid detta tillfälle har förbundet lyckats förvärfva fabriksinspektrisen fru Julie Arenholt från Köpenhamn, som både inom och utom sitt land är känd som framstående sakkunnig på skyddslagstiftningens område och vid upprepade tillfällen uppträdt mot det speciella kvinnoskyddet inom industrien.

Andra dagens förmiddag samlas årsmötesdeltagarna ånyo å förbundets byrå, där föredrag och diskussion förekomma dels angående den gifta kvinnans ställning i allmän tjänst med seminarieadjunkten fröken Anna Sörensen som inledare, dels angående reglementeringsfrågan, för hvilken fru Anna Höjer redogör i ett föredrag.

Årsmötet avslutas andra dagen med gemensam enkel middag å Skansens Högloft. Anmälan till deltagande i middagen sker å förbundets byrå. Pris för middagen 2: 50 kr.

Insänd litteratur.

Hugo Gebers förlag, Stockholm: *Stormakterna*. Konturer kring samtidens storpolitik af *Rudolf Kjellén*. Andra omarbetade och tillökade upplagan. Tredje delen.

A.-B. Framtidens förlag, Malmö: *Ur min lefnad*. Af *August Bebel*. Häft 12, 13 o. 14.

Prenumeration å DAGNY sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.

Litteratur.

En rosenlinga. Nya dikter af *Jane Gernandt-Claine*. Wahlström & Widstrand, Stockholm.

Jane Gernandt-Claine har med flerfaldiga alster visat att hon har mer än en sträng på sin båge, men man hälsar henne dock alltid på lyrikens område med samma glädje som man hör en framstående sångerska med lyriskt färgad stämma och rika uttrycksmöjligheter odla sitt rätta fält: romanssången. Icke därför att hon ej kanske kan sjunga arier, utan därför att hon bör sjunga romanser — det förra gör så många, och det senare kan så få.

Så är äfven fallet med Jane Gernandt-Claine som diktarinna, hon har inte många rivaler i fråga om sann lyrisk diktkonst, kanske ej ens en så vidsträckt förstående läsekrets, som hon borde äga, ty vi kringgjorda ju i allmänhet alla känslområden med en viss reserverad nordisk köldring, värmekällan därbakom äro vi så rädda att låta någon få aning om. Men Jane Gernandt-Claine låter känslans alla strängar ljuda, i jubel och patos, i ömhet och vemod, dämpadt och stigande, men alltid i fagert tonande, sällsynt välstämd lyrisk klang.

"En rosenlinga" kallar diktarinna! detta sitt sista verk, och det gör fullt skäl för namnet. En slinga mjuka, purpuröda rosor är det, rosor utan törnen och mättade af doft. Kanske att de samlade till helhet dofta nästan alltför starkt, men tagna hvar för sig äro de betagande till formen och till innebörd fyllda af varm känslainspiration. Det är för öfrigt lika djup tanke som varm känsla i en strof så exquis som till exempel nedanstående:

"Att lyckans nu var mitt en gång, allena
i visshet lefver och för detta ena
är tiden inom mig, ej jag i tiden."

Jane Gernandt-Claine har till en hel del af dessa dikter valt sonettens form, som med sin jämna rytmik likt ett stilla vågsorl så väl lämpar sig till ackompanjemang åt den lyriska sången. I den sista afdelningen, som författarinnan kallar "Sankta Teresa sjunger" och där hon från den jordiska kärleken vänder sig till den himmelska, har hon funnit sällsynt träffande och lyftande uttryck för den religiösa extasen, som exempelvis i nedanstående strofer:

"Herre, din tjänarinns hjärta ej röres mer.
Klarhetens klarhet skiner, himlen jag öppen ser.
Serafims ängel tycks mig hvitare än en snö.
Icke jag andas, hjärtat dör af att icke dö.

Stillhetens stillhet kommer. Själens ej röres mer.
Undret har skett härnere, himlen jag öppen ser.
Serafims ängel skiner hvitare än en snö.
Herre — mitt hjärtas hjärta dör af att icke dö."

Det är en vacker diktsamling. Jane Gernandt-Claines Rosenslinga skall ej med sommarens många rosor vissna och glömmas — den täljer kvinnohjärtats saga, mera

Endast nyttig, aldrig skadlig inverkan

medför Salubrin, såvida det användes på sätt, som angifves i den
bruksanvisning,

som åtföljer hvarje flaska med originalfabrikatet. Partilager hos Geijer & C:o, Stockholm.

öppet än de flesta, men orden skola säkert finna genklang hos många, och i vecka stunder skola de djupröda rosorna tagas fram — en och en, icke alla på en gång, och månet ungt och varmt sinne skall med beundran inandas deras doft och i dröm och längtan med denna nya Sappho hviska ett djupt kändt: "du käre!"

Sigrid Elmblad.

Familjen Vinge. En bok om verkstadsgossar och fabriksflickor af *Maria Sandel*. Albert Bonniers förlag, Stockholm.

Vid ett besök nyligen på Dagnys redaktion fann jag bland från respektive förlag uppsända böcker denna Maria Sandels berättelse, nu utkommen i bokform. Den har tidigare gått i Socialdemokraten som följetong, och jag har haft glädjen stå i ett särskildt förhållande till den. Jag har nämligen tillsammans med en tysk skriftställarinna, fröken Anna Brunnemann, från tidningstrycket översatt den för Dresdener Volkszeitung. Den blef motagen med stort intresse och spreds i eftertryck till icke få tyska tidningar, och denna höst har det kommit anhållan dels från ett af Amsterdams större organ om att få öfverflytta den från den tyska texten till holländska, dels från en nordtysk teater att få dramatisera den. Ehuru säkert ekonomiskt gifvande, har Maria Sandel tillsvidare afslagit båda dessa anbud. Sedan hon för bokform öfverarbetat Familjen Vinge, vill hon icke veta af öfversättningar från det första manuskriptet, ej heller vill hon öfverantvarada sin skapelse åt en okontrollerad scenisk bearbetning. Maria Sandel har ett ömtåligt litterärt samvete, genomträngdt af en för hennes hittillsvarande uppgift: verklighetsskildringar ur arbetarklassens lif, starkt vibrerande känsla.

Familjen Vinge handlar, i enlighet med berättelsens undertitel, om verkstadsgossar och fabriksflickor och är, såsom författarinnan lagt sitt ämne — utan direkt framförande af arbetarfrågan —, en enkel historia om enkla människors hvardagslif i små villkor tätt invid svältgränsen och om de yttre och inre faror, som en del af deras arbetsförhållanden och inträngda lefnadsställning medför. Den sammanhållande miljön är en stor hyreskasern, hvars gat- och gårdshus, inredda i små lägenheter, äro öfverfyllda af för brödbiten hårdt kämpande existenser. Från den närliggande fabriken kallar ånghvisslan tidigt på morgonen manande och hotande och väcker lif och rörelse i det stora huset. Det blir smällande i dörrarna och tungt trampande i trapporna och öfver gator och gårdsplan sträfvär "en människorännil droppvis bort". Berättelsen tangerar dock endast själfva fabrikslifvet, det skymtar blott i samtal och följder. Hvad som skildras är lifvet i och utomkring hemmet.

Familjen Vinge: "morsan", änka efter en försupen kroppsarbetare, och hennes fyra barn, utgör berättelsens centrala grupp. Från denna föres läsaren till några grannfamiljer och möter skiftande situationer och händelser samt en mångfald typer: den outtröttligt släpande arbetarhustrun, den sträfsamme, hederlige familjefadern, drinkaren, den duktige unge arbetaren, den arbetsodug-

lige flickjägaren, den lefnadsfriska, fysiskt starka unga fabriksflickan, den sköra, som bryts, den vackra med alltför stark lifstörst, den familjelösa med sin skärande längtan efter någon "att hålla sig till", och många flera. Och alla dessa människor äro med den mest enkla naturlighet återgifna med sina egna känslor, tankar och föreställningssätt. Maria Sandel förstår att se och att troget afspegla. Fördjupade och mycket skiftande äro väl icke dessa karaktärsteckningar, men folkligt äkta och lifvande åskådliga.

Måhända skall en och annan läsare, bortskämd af vår moderna litteraturs tekniska virtuositet, känna sig benägen att finna tonen alltför naivt enkel. Enligt min tanke ligger det tagande i denna berättelse, det som likvisst torde komma att smyga sig fram öfver flertalet, just i den intima öfverensstämmelsen mellan innehåll och form, det skildrade och stilen; i frånvaron i stoffbehandlingen af allt "litterärt för mycket". Språkets till synes omedelbara konstlöshet är stil. Författarinnan har också vid ett tillfälle sagt mig, "att hon påkostat det okonstlade sättet att berätta arbete och arbete och än mer arbete."

Ämnessfären kunde lätt gifva anledning till svartmåling — mörka sidor finnas äfven — men Maria Sandel förstår lifvet på godt och ondt, har, såsom märket E. K-n i en anmälan i denna tidning af hennes debutarbete *Vid Svältgränsen* framhåller, en rent underbart ljus syn på människorna och lifvet. För något känslolöst njutande är lidandet aldrig föremål i hennes skildringar. Med hvilken sparsam och ändå gripande berättarkonst har hon icke gifvit Dina Vinges sorgliga slutöde och bokens hemska sidor, katastrofen, som framgår ur det inneboende eländet.

Öfver "morsan", hennes hem och barn, har författarinnan — måhända med någon idealisering — låtit utströmma hela sin förmåga af naturlig friskhet, bred humor och solskenslynne. I det hemmet känner man nog till armodet, men "sorgedoket lämnade hon dock oftast utanför dörren, kom gärna med en röd fjäder i peruken och mungiporna dragna uppåt — — —

Morsan och hennes barn voro af gifvarefolkets stam — de voro riktiga ursvenskar. Slösare, slarivar, sade folk, som höll nypan hårdt om slanten. Hm... Men för resten — familjen Vinge rådde väl inte själf för sin nationalitet.

Hjälpsamhet och solidaritetskänsla gå för öfrigt som en röd tråd genom hela berättelsen. "Om vi fattiga inte hålla tillsammans, hur skulle det då gå för oss," är grundtanken.

Tendens i mening af "författarens särskilda tanke för egen räkning" är icke inlagd hos någon af de i berättelsen uppträdande personerna. Hvad man har att lära framgår omedelbart ur det känslolösa tryck, som det rent mänskliga i skildringen lämnar.

Personligen håller jag af boken och skulle önska, att den fann många läsare.

Öfverarbetningen har skett i förenklings tecken — ytterligare ett bevis på författarinnans målmedvetna stilläggning i förut angifven riktning. En prästtyp — den

Arbeta för Dagny

genom att gynna dess annonsörer

minst lyckade — är försvunnen. Synnerligen fördelaktigt för berättelsens sammanhållning och helhetsintryck är att en omkastning skett af de två sista kapitlens följd.

Bertha Hübner.

Föreningen Vaksamhet år 1912. Vaksamhets årsredogörelse föreligger nu i tryck. Af densamma framgår att föreningens verksamhet fortgår som förut, med ständigt ökad hjälp för egna unga landsmaninnor såväl som för utländskor, som skulle kunna råka ut för svårigheter i vårt land.

Stockholmsbyråns hjälp har under det gångna året påkallats i 222 fall, således en ökning från föregående år, då förfrågningarnas antal utgjorde 217. Bland företagna undersökningar af i utlandet erbjudna platser ha 72 kräft ett mera ingående arbete. Af dessa anställningar ha 13 befunnits vara af den beskaffenhet, att man ansett sig böra afråda deras antagande. Från utlandet ha till byrån ingått 8 förfrågningar beträffande platser i Sverige. Vid undersökning ha dessa — med tvenne undantag — kunnat rekommenderas.

Byråns korrespondens är i ständigt växande. Det ömtåliga undersökningsarbetet kräver att Vaksamhet står i ständig förbindelse med såväl utlandets nationalkommittéer för bekämpande af den hvita slafhandeln som med sin lokalkrets i Göteborg. Sekreteraren har under året afsändt 633 bref mot under föregående år expedierade skrivelser till ett antal af 546.

Föredrag om hvita slafhandeln och den kvinnliga emigrationens faror ha hållits på flera håll i landsorten. Det visar sig att detta är en verksam art af upplysningsarbete, då från de orter, där föredrag hållits, förfrågningar om erbjudna platser ofta sedermera inkommit till byrån.

Vaksamhets Hem i Stockholm har under det gångna året flyttats från Mosebacketorg 6 till Handverkaregatan 23 A. Byrån, som förut varit förlagd till Tunnelgatan 25, flyttade på hösten till den nya våningen på Kungsholmen.

Hemmet har under året varit besökt af 573 unga kvinnor, af hvilka 25 voro utländskor. Flertalet af de resande har liksom förut utgjorts af platssökande. Men äfven andra unga kvinnor, som af en eller annan anledning längre eller kortare tid uppehålla sig i Stockholm, ha tagit in på hemmet, då detta ställer sig billigare än de dyra hotellen och dessutom ju är det bästa skydd mot de oberäkneliga faror, som kunna möta i en storstad.

Göteborgskretsens årsredogörelse visar att arbetet äfvenledes inom lokalkretsen bedrivs med ifver och framgång. Pensionatet visar sig fortfarande väl svara mot sitt ändamål. Löpande utgifter täckas af de inkomster, som erhållas genom inackorderingsavgifter, däremot ha medel till hyra och aflöningar anskaffats af hjälpsamma och för Vaksamhet intresserade personer. Kretsens styrelse avslutar sin redogörelse med att vädja till allmänhetens ytterligare intresse för det krävande arbete, som föreningen utför.

S. B. K:s hvilohem invigdt. Föreningen Själförsörjande bildade kvinnors hvilohem, som denna vår inköpt egendomen Harfva vid Väsby, invigde söndagen den 25 maj sitt nya hem i närvaro af ett femtiotal inbjudna föröreningen intresserade personer. Ordföranden fröken Valborg Lagerwall tillkännagaf i sitt hälsningstal att föreningen på invigningsdagen från en intresserad gifvarinna erhållit 500 kr., ett meddelande som tillika med af Idunkvartetten utförda sångnummer bidrog att höja stämningen vid den enkla men lyckade festen.

Till Dagnys läsekrets i landsorten.

Som Dagny önskar vara ett enande band mellan Sveriges kvinnor samt har till sitt mål att tillvarata alla intressen på skilda platser, få vi härmed uppmana våra läsarinor i landsorten att de, för att underlätta denna vår uppgift, ville till tidningens redaktion insända sådana notiser, som utöfver lokalintresset innehålla saker af vikt för kvinnorörelsen i dess helhet.

Frågor och svar.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädspris är kr. 4:50 för $\frac{1}{1}$, 2:50 för $\frac{1}{2}$, och 1:25 för $\frac{1}{4}$ år.

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat minst 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) **Antingen:** Genom insändandet af prenumerationsavgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men *alltid minst 5*) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samlarens adress i ett och samma paket sänder *alla* beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) **Eller:** Man prenumererar å närmaste postkontor (*ej* annorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär kvitto å samtliga erlagda avgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sända samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I Stockholms tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

**DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.**

FORMAMINT TABLETTER

är enligt uttalanden af öfver 10000
läkare ett effektivt

● skyddsmedel ●

mot smitta af de genom mun och svalg
inträngande bakterierna och tillika ett
utomordentligt verksamt desinfektionsmedel vid
mun- o. halssjukdomar (angina, heshet, katarrer
m. m., scharlakansangina, difteri, influensa, tu-
berkulos, barnförslänning o. s. v.)

FORMAMINT

har starkt baktericida (bakteriedödande)
egenskaper, aflägsnar dålig smak och
obehaglig lukt ur munnen, rensar mun-
håla och svalg och är därför ett för-
träffligt medel för munnens och talorga-
nens vård samt oundgängligt för barn,
som ha svårt för att gurgla sig.

FORMAMINT

har en behaglig smak och är absolut
oskadligt.

FORMAMINT säljes på alla apotek i
originalglas à 50 tabletter.

Illustr. broschyrer sändas gratis och franko från

**Sanatogens General-
Agentur** Afdelning Formamint.
Kungsgatan 59, Stockholm.

För
surrogat
varnas!

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i
Dagny för halfva priset eller 7½ öre pr min.)

Lärrarinna

från landet önskar under sommar-
ferierna ut i bättre hem för att lära
hushåll, äfven villig deltaga något
i skrifgöromål. Mot någon betal-
ning. Tacksam för svar med uppl.
under adr. J. H. Ullånger, p. r.

Lärrarinna,

24 år, utex. fr. Privata Högre Lä-
rarinnesemioariet i Lund o. som
för närvarande har plats vid läro-
verk, önskar anställning under som-
maren (helst 15 juni—15 aug.) att
undervisa i vanl. skolämnen (språk
företrädesvis tyska). Svar till »Som-
markondition», p. r. Stjärnhof.

Ung Värmländska

med vana i hushåll och handarben-
ten, önskar plats i bättre ordentlig
familj, önskar lära och deltaga i
allt som hör till ett hems skötande.
Svar emotses tacksamt till »Ung
värmländska», Nya Wermlands-
Tidningens kont., Karlstad.

Musikalisk flicka

önskar i september eller förr plats
att förestå hemmet hos ensam per-
son eller såsom hjälp och sällskap
hos äldre familj. Ref. finnas. Svar
inom 8 dagar till »Sparsam», Svens-
ka Dagbl. kontor.

Husföreståndarinna

medelålders, bildad, något musika-
lisk, söker anställning. Kompetent
att med ordning förestå ett hem.
Finnes barn utlovas moderlig om-
vårdnad. Utm. rek. från dylika
platser. Svar märkt »God husmor»,
Sv. Dagbladets exp.

Collan-Oljan,

världens förnämsta läderpreservativ, gör skodonen *absolut vat-
tentäta* och *minst dubbelt varaktiga*. Finnes öfverallt à 0: 75
och 1: 25 pr flaska.

A.-B. COLLAN-OLJE-FABRIKEN, T. OLSEN, Stockholm.

Föreningen för Svensk Hemslojd

12 Biblioteksgatan 12
Stockholm

Enda försäljare af **äkta allmogearbeten**, såsom

Väfnader, Spetsar
Folkdräkter

Möbler, Järn- &
Träarbeten

Lergods m. m.

LEDIGA PLATSER.

En ordinarie lärarinneplats vid Hedemora stads folkskola (litt. A)

sökes inom 60 dagar efter denna
kungörelses första införande i Post-
och Inrikes tidningar (den 26 april
1913). Lön 1,000 kronor jämte tre
ålderstillägg à 150 kr. efter 5, 10
och 15 års oförvittlig tjänstgöring
inom staden. Bostad af 2 rum och
kök samt ved. För undervisning i
kvinnlig slöjd 125 kr. Platsen till-
trädes den 1 januari 1914. Ansök-
ningshandlingar, åtföljda af i folk-
skolestadgan föreskrifna handlingar
samt läkarebetyg, insändas till
Hedemora stads folkskolestyrelse.

(LEDIGA PLATSER)

Ordinarie lärarinnebefattningen

vid Kungsbacka folkskola, litt. B,
sökes hos skolrådet inom 60 dagar
från den 23 innevarande april. Lön
enligt lag. Bostadsförmån: 1 rum
och kök amt 160 kr. årligen.

Kungsbacka den 21 april 1913.
V. S. Lundberg.
Skolrådets ordförande.

Ordinarie lärare-(inne-)tjänsten

vid fasta folkskolan (litt. F) i Has-
selö, Loftahammars församling, Kal-
mar län, sökes hos skolrådet före
den 15 juni detta år. Lön enligt
lag. För fortsättningskola 150 kr.
Slöjdskola.

Skolrådet.
Adress Loftahammar.

SAGA

Sveriges förnämsta skol- och premiebibliotek.

En-kronas-böcker för BARN och UNGDOM.

Maria Cederschiöld:

EN BANBRYTERSKA

Skildringar från Ellen Fries' studentår i Uppsala.

hämtade ur hennes bref och anteckningar.

Dessa skildringar bära en omisskännelig prägel af ungdomlig friskhet och omedelbarhet och gifva en tilltalande bild af en sympatisk ung kvinna, öfverlägsen icke blott genom begåfning och kunskaper utan framför allt genom karaktärens renhet och ädelhet.

Både såsom tidsbild och människoskildring är därför boken ägnad att i hög grad intressera.

Pris 1: 75.

P. A. Norstedt & Söners Förlag.

GYNNA ALLTID DAGNYS
ANNONSÖRER!

Önskar Ni Eder

en symaskin, som ger en **särskildt vacker söm** vare sig Ni syr i det tunnaste siden eller de gröfsta kapptyger, bör ni köpa

Husqvarna
Central Bobbin
Symaskin,

ty dessa maskiner hafva genom sin öfverlägsna konstruktion, sin mångsidiga användning och öfriga framstående egenskaper blifvit så omtyckta, att de under de få år de varit i marknaden, trots sitt något högre pris erhållit en verkligt storartad spridning, det bästa beviset för att en vara är god. CENTRAL BOBBIN-MASKINEN tillverkas i två storlekar, en mindre för familjer och syateljörer och en större för skrädnerier.

OBS! Fördelaktiga betalningsvillkor.

Wiréns China Pomada, välgörande för hårväxten.

Erhåles i hvarje välförsedd parfymhandel samt direkt från

A. G. Wiréns Tvål- och parfymfabrik. (Grundad 1860.) Kgl. Hoflev.

21 Lilla Vattugatan 21 - - - Stockholm.

För kapitalister, särskildt fruntimmer, har det länge varit ett önskningsmål att kunna öfverlämna värden af sina värdepapper och skötseln af sina affärer åt någon person eller institution, som med absolut säkerhet förenade punktlighet och noggrannhet i utförandet af det anförtrodda uppdraget äfvensom prisbillighet. En sådan institution är

Stockholms Enskilda Banks Notariatsafdelning
(Lilla Nygatan 27, expeditionstid 10-4),

som under garanti af Stockholms Enskilda Bank åtager sig vård och förvaltning af enskilda personers och kassors värdepapper.

Exempel 1. Om en person hos Notariatsafdelningen deponerar obligationer, inkassarar Notariatsafdelningen vid förfallotiderna kuponger och tillhandahåller deponenten influtna medel. Vidare efterser Notariatsafdelningen utlottningar af obligationer och underrättar deponenten i god tid, ifall en denne tillhörig obligation blifvit utlottad, samt lämnar förslag till ny placering af det ledigblifna kapitalet.

Exempel 2. Om inteckningar deponeras hos Notariatsafdelningen, underrättar Notariatsafdelningen gäldenären därom att räntorna å inteckningarna skola till afdelningen inbetalas, hvarefter de medel, som inflyta, till deponenten redovisas. Vidare tillser Notariatsafdelningen, att inteckningarna blifva i vederbörlig tid förnyade. Om en hos afdelningen deponerad inteckning genom underlåten förnyelse skulle förfalla, ersätter Stockholms Enskilda Bank därigenom uppkommen skada.

Förvaringsavgift: 50 öre för år per 1,000 kronor af depositionens värde, dock ej under två kronor.

1. Svenska Folksagor, efter gamla folksagor berättade för barn af Fridtjuv Berg. Första samlingen. Med 86 teckningar af Elsa Beskow, Jenny Nyström och Edv. Forsström. Andra upplagan.
2. Robinson Kruse, af Defoe i ny svensk bearbetning af Henrik Wrånér. Med 116 teckningar af Gerda Tirén. Tredje upplagan.
3. Tusen och en natt, i ny svensk bearbetning af Anna Wahlenberg. Första samlingen. Med 53 teckningar af Louis Moe. Andra uppl.
4. Onkel Toms stuga, af H. B. Stowe i ny svensk bearbetning af Amanda Kerfstedt. Med 96 teckningar af Karl Aspelin. Andra uppl.
5. Jordan rundt på 80 dagar, fritt berättad efter Jules Verne af Henrik Wrånér. Med 48 teckningar af Edv. Forsström.
6. Medeltidssagor, berättade för ungdom af H. Schück. Med 77 teckningar af Elsa Beskow.
7. Svenska Folksagor, berättade efter gamla folksagor af Fridtjuv Berg. Andra samlingen. Med 60 teckningar af Jenny Nyström, Viktor Andrén och Karl Aspelin. Andra upplagan.
8. Tusen och en natt, i ny svensk bearbetning af Anna Wahlenberg. Andra samlingen. Med 62 teckningar af Louis Moe.
9. Trojanska kriget, forngrekiska guda- och hjältesagor, efter de homeriska sagorna berätt. af Fridtjuv Berg. Med 71 teckn. af Louis Moe.
10. Gullivers underbara resor till lilleputtarnas och jättarnas land. Efter J. Swifts berättad af Hugo Gyllander. Med 59 teckningar af David Ljungdahl.
11. Styrman Hurtig, fritt berättad efter Fr. Marryat af Henrik Wrånér. Med 59 teckningar af Nils Larsson. Andra upplagan.
12. Franska Sagor, efter Laboulaye och Perrault berättade af Hugo Gyllander. Med 59 teckningar af Jenny Nyström och Hilda Wahlström.
13. Hunden Tipp och några andra djurhistorier, berättade af Henning Wendell. Med 63 teckningar af Louis Moe m. fl.
14. Den unge boerhjälten af August Niemann. Strider, jakter och äfventyr i Transvaal. Fritt berättad af Hugo Gyllander. Med 63 teckningar af Carl Printzensköld. Andra upplagan.
15. Gula Vargen. En indianhistoria. Efter Anna Erslevs danska original i bemyndigad öfversättning af Henrik Wrånér. Med 41 teckningar af G. Stoopendaal.
16. Booker Washington och andra Sagor och berättelser af Ellen von Platen, Maria Anholm, Hugo Gyllander, Henrik Wrånér m. fl. Med många teckningar.
17. Bröderna Grimms sagor, berättade af Hugo Gyllander, Med 92 teckningar af Jenny Nyström, Gisela Trapp, Louis Moe m. fl.
18. Hittebarnet. Bearbetning efter Hector Malot af Henrik Wrånér. Med 37 teckningar af Karl Aspelin.
19. Tomeberättelser af Henrik Wrånér, Amanda Kerfstedt, Aug. Bondeson m. fl. Med 68 teckningar af V. Andrén, Axel Kulle, Johan Tirén m. fl.
20. Svenska Sägner. Äfventyr och berättelser ur vårt lands häfder af Hugo Gyllander. Med 78 teckningar af Jenny Nyström, Edv. Forsström m. fl.
21. Kapten Grants barn. Efter Jules Verne berättad för Sveriges barn af Anna Wahlenberg. Med 45 teckningar af David Ljungdahl.

Samtliga förestående böcker kosta hvardera i pappband endast 1 krona. Önskas de inb. i klotband, är priset 1 kr 25 öre pr. ex. På särskild begäran kunna de erhållas i starka, prydliga biblioteksband å 1 kr. 50 öre pr. ex. Hvarje bok omfattar omkring 250 sidor och är rikt illustrerad. Innehållet är granskadt af en kommitté af skolmän, hvidan garanti finnes, att böckerna utan risk kunna sättas i händerna på barn och ungdom. Bör därför finnas i alla skol- och sockenbibliotek. Flera af Sagadelnarna användas som läseböcker i folkskolor och flickläroverk samt andra bildningsanstalter. För skol- och sockenbibliotek lämnas hög rabatt.

Rekvireras från Svensk Läraretidnings Förlag, Stockholm C.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Fredrika-Bremer-Förbundets verksamhet under år 1912.

Af A. L. B.

Ungsvenska Förbundet om F. K. P. R. Af Ung högerkvinna.

Jane Gernandt-Claine: En rosenlinga. Rec. af Sigrid Elmblad. — Maria Sandel: Familjen Vinge. Rec. af Bertha Hübner.

Notiser.

Insänd litteratur.

Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.